

PROCJENA STANJA SPREMNOSTI NA OTVORENE PODATKE U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

Ovaj dokument sačinjen je u okviru projekta „Proaktivna transparentnost javnih institucija“, implementiranom od strane TI BiH, uz finansijsku podršku Vlade Ujedinjenog Kraljevstva. Mišljenja i stavovi u ovom dokumentu predstavljaju isključivo stavove TI BiH i ni na koji način ne odražavaju stavove Vlade Ujedinjenog Kraljevstva.

Mart, 2016. godine

IZVRŠNI SAŽETAK

Transparentnost, odgovornost i otvorenost su odličja vlada i uprava koje su na usluzi svojim građanima. Istina, neke zemlje nastoje ispuniti barem minimum standarda otvorenosti, dok druge postavljaju visoke ciljeve, koji za većinu zemalja ipak ostaju daleki i neostvarivi, oličje luksuza i bespotrebnog trošenja sredstava. Ipak, tamo gdje su politike otvorenih podataka prihvaćene i implementirane, rezultirale su većom transparentnošću i odgovornošću, povećanim angažmanom građana, poboljšanim kvalitetom javnih usluga, ekonomskim rastom i inovacijama, pa čak i uštedama u javnoj administraciji. Dakle, ciljevi kao što su transparentnost i otvorenost usklađeni su sa ciljevima dobrog upravljanja mnogih zemalja i mogu značajno uticati na njihov razvoj.

Transparency International u BiH je u periodu januar - mart 2016. godine proveo istraživanje s ciljem procjene spremnosti institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine na politiku otvorenih podataka, a predmetom analize su trenutno stanje i postojeći kapaciteti unutar ovog nivoa vlasti i definisanje potreba u nastojanju da se provede agenda otvorenih podataka. Sve prikupljene i analizirane informacije mogu biti korištene za promociju politika otvorene vlasti, dok će rezultati ovog istraživanja biti ponuđeni Vladi Federacije Bosne i Hercegovine i ostalim zainteresovanim institucijama, kao i organizacijama civilnog društva, s ciljem unapređenja stanja u oblasti otvorenih podataka.

Slična analiza, realizovana 2015. godine među bh. institucijama na državnom nivou,¹ ukazala je na postojanje prostora za prihvatanje inicijative otvorenih podataka u Bosni i Hercegovini. Pod uslovom da se izdvoje određena finansijska sredstva, osiguraju ulaganja i adekvatno izvrši implementacija inicijative, ista bi mogla biti korištena kao instrument za promociju transparentnosti i odgovornosti u vlasti dok bi u isto vrijeme povećala efikasnost i učinkovitost same vlasti unapređenjem procesa putem kojeg se odvija dijeljenje podataka.

Jedan od pokazatelja spremnosti bh. vlasti na otvorenost je saglasnost Vijeća ministara za pridruživanje Bosne i Hercegovine inicijativi Partnerstvo za otvorenu vlast (OGP)² u septembru 2014. godine. Također, prisustvo određenog broja aktivnih organizacija civilnog društva pokazuje potražnju za podacima u posjedu organa vlasti. Ipak, neosporne su određene prepreke i izazovi koji će se morati prevazići ukoliko vlasti u Bosni i Hercegovini odluče provesti inicijativu za otvorene podatke.

Ovo istraživanje je pokazalo da trenutno stanje i u političkom i u administrativnom kontekstu u Federaciji Bosne i Hercegovine nije zadovoljavajuće. Naime, znanje i podrška za otvorene podatke su i dalje ograničeni i vjerovatno će biti prepreka u osiguranju adekvatnog finansiranja i tehničke podrške potrebnih da se provede uspješna i djelotvorna inicijativa za otvorene podatke. Međutim, prioritetnom se čini potreba da se ova inicijativa politički osnaži i dobije podršku vladajućih struktura kako bi se osiguralo da državni službenici objavljuju što je više moguće podataka za čiju objavu ne postoji zakonska prepreka. Ovo, naravno, podrazumijeva veći obim objavljenih podataka u odnosu na objavljivanja samo setova podataka i informacija utvrđenih postojećim zakonima. S druge strane, neophodno je osnažiti potražnju za podacima i jačati kapacitete medija, akademske zajednice i organizacija civilnog društva kako bi dali svoj doprinos u punom kapacitetu.

Nadalje, treba konstatovati da je opseg ove procjene ograničen na vlasti na entitetskom nivou, dakle riječ je o evaluaciji entitetskih vlasti i procjeni raspoloživosti ključnih setova podataka, postojećih tehničkih kapaciteta i informatičke (IT) infrastrukture unutar vlasti, te razumijevanje i usklađenost zakona o slobodi pristupa informacijama i zakona o zaštiti ličnih podataka.

Sveukupno gledajući, rezultati ovog istraživanja ukazuju na to da će uspješna inicijativa za otvorene podatke u Federaciji Bosne i Hercegovine zahtijevati sljedeće:

- Jačanje uloge institucija federalnog nivoa u aktivnostima u oblasti OGP inicijative, te jačanje njihovih kapaciteta kako bi spremno i uspješno odgovorile izazovima i obavezama OGP inicijative;
- Snažnu političku opredijeljenost i vodstvo entitetskih vlasti u podršci otvorenosti;
- Centralizovanu jedinicu, sa stručnim znanjem u pogledu tehničkih, pravnih i strateških implikacija otvorenih podataka, odgovornu kako za provedbu inicijative otvorenih podataka tako i za pružanje obuke o otvorenim podacima državnim službenicima u različitim odjelima, agencijama i ministarstvima;
- Usvajanje jasnih politika o pravu na ponovnu upotrebu podataka koji su u vlasništvu vlasti;
- Pokretanje inicijativa s ciljem aktiviranja kritične mase građana koji su upoznati s time da se podaci objavljuju i da su u mogućnosti da ponovno koriste te podatke.

1 Open Knowledge International i Transparency International BiH, Procjena stanja spremnosti otvorenih podataka – Bosna i Hercegovina, Sarajevo, mart 2015. godine

2 www.ogp.ba

UVOD I METODOLOGIJA

Transparency International u BiH (TIBiH) je u periodu januar - mart 2016. godine proveo istraživanje o spremnosti institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine na otvorene podatke, s ciljem prikupljanja i analize informacija koje bi dalje mogle biti korištene za promociju politika otvorene vlasti. Rezultati ovog istraživanja će biti ponuđeni vladi i ostalim zainteresovanim institucijama i organizacijama civilnog društva koje djeluju u ovome polju. Preporuke, kojima će rezultirati ova analiza, mogu biti smjernice vlastima u određivanju aktivnosti koje je potrebno preduzeti u razvijanju inicijative za otvorene podatke, ali i u pogledu otklanjanja potencijalnih prepreka otvorenosti.

Ovo istraživanje je dio projekta pod nazivom „Proaktivna transparentnost javnih institucija“, finansiranog od strane Vlade Ujedinjenog Kraljevstva, čiji opšti cilj jeste osigurati zajedničko djelovanje vlasti i civilnog društva u BiH u procesu izgradnje otvorene vlasti kroz promociju proaktivne transparentnosti u radu javnih institucija i jačanje njihovih kapaciteta, te napraviti procjenu spremnosti institucija na federalnom nivou vlasti da to prihvati.

Za procjenu stanja spremnosti institucija u Federaciji BiH na otvorene podatke korištena je prilagođena metodologija Svjetske banke o spremnosti otvorenih podataka. Uzimajući u obzir uređenje i strukturu vlasti u Bosni i Hercegovini, ova analiza je nastavak procjene spremnosti institucija BiH na otvorene podatke. Dakle, ovo je neovisna, sažeta verzija metodologije procjene spremnosti otvorenih podataka i na entitetskom nivou, a koja bi za rezultat trebala dati detaljniju procjenu ekosistema otvorenih podataka u zemlji.

Metodologija istraživanja o spremnosti institucija na otvorenost javnih podataka uključuje sprovođenje 15 intervjua sa predstavnicima vlasti u Federaciji BiH sa dva osnovna cilja: ocjenu trenutnog stanja kada je u pitanju otvorenost vlasti i kreiranje preporuka za naredne korake. Razgovori i procjena proizašli iz istih urađeni su od strane ekspertnih timova organizacije Transparency International BiH. Razgovori sa ključnim akterima su sprovedeni u sljedećim institucijama na državnom nivou:

- Federalno ministarstvo pravde;
- Federalno ministarstvo finansija;
- Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke;

- Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta;
- Agencija za državnu službu FBiH.

Osnovna svrha ove procjene je da pruži detaljnu analizu trenutnog stanja ekosistema otvorenih podataka u Bosni i Hercegovini, a fokus procjene je na cjelokupnom ekosistemu otvorenih podataka, ne samo na obezbjeđivanju otvorenih podataka, jer prednosti otvorenih podataka nužno zahtijevaju da se objavljeni podaci preuzmu i koriste. Ova studija, također, posmatra vodstvo unutar vlasti, okruženje u pogledu politike i regulative, raspoloživost ključnih setova podataka kao i tehnološku infrastrukturu i kapacitete vlasti u oblasti informacijsko-komunikacijskih tehnologija (IKT). Iz perspektive potražnje za podacima, studija ispituje postojeće zahtjeve za podacima u posjedu organa uprave i zajednice, te potencijal za ponovnom upotrebom, uzimajući u obzir infrastrukturu i informacijske tehnologije kako bi se bolje shvatilo da li postoje značajni zahtjevi da se opravdaju troškovi razvijanja inicijative za otvorene podatke. U konačnici, cilj ovog istraživanja je analiza stanja spremnosti institucija u Federaciji BiH na otvorene podatke, analizu koja bi mogla biti korištena za određivanje najboljeg načina za implementaciju otvorenih podataka, kao i kreiranje preporuka za razvojne programe i inicijative, te smjernice za razvoj i osiguranje ponovne upotrebe podataka naglašavajući potencijalne izazove i prepreke koje treba ukloniti i izbjeći.

NACIONALNI KONTEKST

Opštim okvirnim sporazumom za mir u Bosni i Hercegovini, parafiranim 21.11.1995. godine u Daytonu (SAD) i potpisanim 14.12.1995. godine u Parizu, dogovorena su osnovna načela državno-pravnog i političkog uređenja Bosne i Hercegovine (BiH).³ Po svom uređenju, BiH je demokratska država sastavljena od dva entiteta, Federacije Bosne i Hercegovine (Federacija BiH) i Republike Srpske (RS), i jednog administrativnog distrikta, Brčko distrikta.

Entiteti

Federacija BiH i RS su entiteti koji imaju vlastite ustave, koji treba da budu u saglasnosti sa Ustavom BiH. Entiteti imaju visok nivo autonomije i odgovorni su za nadziranje mnogih primarnih funk-

3 Ustav BiH

cija organa vlasti, kao što je pružanje zdravstvenih usluga, održavanje, transport, policija i druge hitne službe uz održavanje infrastrukture. Ovakva decentralizacija vlasti i relativna autonomija dva entiteta i Brčko distrikta se moraju uzeti u obzir u razvijanju inicijative za otvorene podatke budući da se podaci u vlasništvu javne uprave drže na ovim različitim nivoima vlasti.

Federacija BiH

Federacija BiH je entitet koji se sastoji od deset kantona (koji se dalje administrativno dijele na opštine), a to su: Unsko-sanski, Posavski, Tuzlanski, Zeničko-dobojski, Bosansko-podrinjski, Srednjobosanski, Hercegovačko-neretvanski, Zapadno-hercegovački, Sarajevski i Livanjski kanton (Kanton 10). Zakonodavnu vlast čini Parlament Federacije BiH, koji se sastoji od Predstavničkog/Zastupničkog doma i Doma naroda. Izvršnu vlast vrše predsjednik i dva potpredsjednika Federacije BiH, kao i Vlada Federacije BiH.

Uzimajući u obzir strukturu vlasti u BiH, kao i postojanje analize spremnosti institucija na državnom nivou na otvorene podatke, ova analiza daje pregled stanja po pitanju otvorenih podataka na entitetskom nivou (Federacija BiH).

OSAM OBLASTI ZA PROCJENU OTVORENOSTI

1. Vodstvo

Partnerstvo za otvorenu vlast (OGP) je multilateralna inicijativa čiji je cilj osigurati konkretan napredak na području transparentnosti i otvorenosti rada tijela javne vlasti, uključivanja i osnaživanja građana i civilnoga društva, borbe protiv korupcije te korištenja novih tehnologija za poboljšanje kvalitete usluga koje javna uprava pruža građanima. OGP na sveobuhvatan način doprinosi ostvarenju koncepta otvorene vlade kroz definisanje konkretnih obaveza u okviru pripreme akcionog plana za ostvarenje standarda otvorenosti vlade i učešća građana u procesu donošenja odluka. Platforma OGP-a pomaže da se udruže snage, kapaciteti i resursi u društvu kako bi se postigli bolji rezultati u svim planiranim aktivnostima.

BiH je 24. septembra 2014. godine postala 65. članica OGP inicijative, čime je preuzela odgovornost preuzimanja niza kon-

kretnih mjera ka implementaciji principa otvorene vlasti. BiH se obavezala da će raditi na provođenju ambicioznih reformi kako bi unaprijedila transparentnost i odgovornost javnih organa. Prvi korak BiH u okviru OGP inicijative jeste kreiranje dvogodišnjeg akcionog plana u kojem se definišu prioritetne oblasti i aktivnosti koje će doprinijeti povećanju otvorenosti vlasti. OGP predviđa da se akcioni plan u svakoj zemlji članici izradi kroz proces javnih konsultacija između institucija vlasti, civilnog društva i drugih zainteresovanih aktera. Od bh. institucija vlasti se očekivalo da, zajedno sa civilnim društvom, u periodu od januara do juna 2015. godine, izrade prvi akcioni plan što nije učinjeno u zadatom periodu. Kao ključni problem izdvaja se nedovoljan ili neujednačen interes među donosiocima odluka na svim nivoima vlasti u BiH da OGP inicijativa zaživi i da se počne sa ispunjavanjem preuzetih obaveza.

Budući da je inicijativa za članstvom u OGP potekla iz institucije sa državnog nivoa vlasti, te uzimajući u obzir da do sada nije ništa napravljeno na ispunjenju preuzetih obaveza institucije na državnom nivou ipak su svjesne inicijative i onoga što predstoji. Međutim, institucije Federacije BiH, odn. njihovi predstavnici nisu upoznati sa OGP inicijativom niti im je pojam „otvorenosti“ i otvorenih podataka poznat. Ovo je jasan znak da ne postoji dovoljno efikasan mehanizam protoka ovakve vrste informacija između nivoa vlasti ili ne postoji interes za jednom ovakvom inicijativom. Prvo, treba detaljno informisati i educirati vodeće institucije i njihove predstavnike u Federaciji BiH o otvorenosti i OGP inicijativi, a onda, tražeći uporište u akcionim planovima, zagovarati i politike otvorenih podataka.

Ključni nalazi:

- Na federalnom nivou vlasti nije prepoznata niti jedna institucija koja bi već mogla da preuzme ulogu pobornika otvorenih podataka u Vladi Federacije;
- Informacija o članstvu u OGP inicijativi nije poznata u institucijama u Federaciji BiH;
- Mišljenja su podijeljena, ipak samo u jednoj instituciji su pohvalili koncept otvorenih podataka i smatraju ih korisnim za svoj rad. Razgovori obavljani unutar organa vlasti nisu otkrili kako postoji protivljenje agendi za otvorene podatke/ otvorenu vlast/pristup informacijama, ipak nije bilo dokaza snažne političke volje niti političkog opredjeljenja za povećane proaktivne transparentnosti i ispoljen je osjećaj da

su objavljivanjem informacija, kako je propisano zakonom institucije, dosegle punu transparentnost, te da bi objavom informacija i podataka koje zakon ne nalaže samo načinili štetu institucijama. Ovakav stav je donekle i opravdan jer zvanična informacija o OGP inicijativi nikada nije ni došla do institucija Federacije BiH, niti su čelnici institucija izašli iz okvira uobičajenog načina komunikacije i politički baziranog opredjeljenja za svoje ciljeve i aktivnosti;

- Iako u teoriji implementacija projekata i izvještavanje zahtijevaju koordinaciju i saradnju kako horizontalnu (između institucija na federalnom nivou) tako i vertikalnu (između entitetskog nivoa i nižih nivoa vlasti: kantonalni i opštinski), u praksi, ti mehanizmi nisu bili efektivni u ostvarivanju zajedničkih ciljeva jer se političke stranke bore da postignu saglasnost o svojim prioritetima;
- Na pitanje o lakoći dijeljenja podataka i informacija sa institucijama u Federaciji BiH, te sa institucijama na drugim nivoima vlasti (državnim, kantonalnim i opštinskim vlastima), ispitanici su bili krajnje pozitivni, izvještavajući o vrlo malim poteškoćama u dobijanju informacija od njihovih kolega u drugim institucijama;
- Ne postoji jasna struktura za razvijanje interesornih informatičkih inicijativa, dok web stranice i portale ministarstava održavaju sama ministarstva;
- Ministarstvo pravde BiH trenutno predvodi proces kreiranja koordinacijskog tijela za pisanje prvog akcionog plana BiH u okviru OGP inicijative. To tijelo predviđuje aktivnije učesće institucija sa državnog, ali i entitetskih nivoa vlasti, a rezultat rada će biti pojedinačni akcioni planovi te će se na taj način moći pratiti aktivnosti i efekti inicijative.
- Povećana transparentnost i odgovornost javnih institucija je suštinska komponenta planova evropskih integracija BiH, što bi trebao biti snažan prioritet za vlasti u BiH bez obzira reflektuju li se njihove aktivnosti i nadležnosti na lokalni, entitetski ili državni nivo;
- Trenutno nema nikakvih političkih aktivnosti ili planova relevantnih za otvorene podatke na nivou Federacije BiH, a budući da većinu primarnih funkcija vlasti u BiH vrše autonomne entitetske vlasti, uspješna inicijativa za otvorene podatke će zahtijevati angažman i učesće entitetskih jednako koliko i učesće centralne vlasti u BiH.

2. Politika i okvir

Ispitani predstavnici institucija u Federaciji BiH nisu upoznati sa pojmom „otvorenih podataka“, a posebno naglašavaju kako pojednosti vezane za ovu oblast nisu regulisane niti definisane zakonom niti bili kakvom uredbom, te je državnim službenicima opravdanje za nepoznavanje ove terminologije pokriće u zakonu.

Glavni nalazi:

- U Federaciji BiH ne postoji niti jedna politika o otvorenim podacima ili ponovnoj upotrebi informacija i podataka koji se generišu u javnom sektoru;
- Ustav Federacije BiH, iako eksplicitno ne daje prava intelektualnog vlasništva, propisuje, u dijelu Ljudska prava i osnovne slobode, Opće odredbe, Član II, pravo na slobodu, pravo na imovinu i osnovne slobode: slobodu govora i štampe; slobodu mišljenja, savjesti i uvjerenja itd;
- Postoji malo razumijevanja unutar javnih institucija u pogledu toga ko je vlasnik informacija u posjedu organa vlasti;
- Nadležni federalni organ za poslove statistike u Federaciji je Federalni zavod za statistiku, Zakona o statistici u Federaciji Bosne i Hercegovine;
- Uprkos tome što bi većina strateških prioriteta Zavoda za statistiku (Usklađenost sa međunarodnim, posebno EU standardima i preporukama; Orijentacija prema korisnicima; Moderan pristup prikupljanju, obradi i diseminaciji podataka; Kvalitetno poboljšanje statističkih informacija; Korištenje modernih IT sistema i inovacija) trebala da promoviše ponovnu upotrebu statističkih podataka, Zavod pod nejasnim uslovima objavljuje svoje podatke. Na primjer, na objavljenim biltenima nema naznake autorskih prava. Također, određivanje vrste i visine naknada za usluge i publikacije koje Federalni zavod za statistiku obavlja i naplaćuje od korisnika usluga i publikacija⁴, je proturječan „slobodnoj licenci“ i pravu na pristup informacijama od javnog značaja;
- Izraženo je neslaganje među ispitanicima da su, kada su objavljeni javno, podaci ili informacije koje proizvode organi vlasti „otvoreni“ uprkos tome što autorsko pravo pripada pojedinačnim ministarstvima. Na primjer, nakon

4 Pravilnik o vrstama i visini naknade za usluge i publikacije Federalnog zavoda za statistiku

donošenja budžeta, ministarstvo finansija dužno je izvijestiti budžetske korisnike o odobrenim budžetskim sredstvima i alokacijama budžetskih sredstava po vremenskim razdobljima. Dokument okvirnog budžeta, Budžet, Zakon o izvršavanju budžeta, kao i svaka izmjena i dopuna Budžeta Federacije objavljuje se u “Službenim novinama Federacije BiH”, odnosno u službenim glasilima kantona, u roku deset dana od dana njihovog donošenja.⁵ Mjesečni izvještaj o izvršenju budžeta i zakonom određeni dokumenti objavljuju se na službenoj stranici ministarstva finansija. Dakle, Federalno ministarstvo finansija je institucija koja ima zakonom dodijeljenu ulogu objave ove vrste informacije i podataka, ali nema navedeno autorsko pravo niti potom osnovu da postoji zabrana objave svih tih informacija od svake pojedine institucije na federalnom nivou. Linija izvještavanja ide od pojedinačnih institucija prema Federalnom ministarstvu finansija, pa onda Federalno ministarstvo finansija dostavlja izvještaje/dokumente Vladi Federacije BiH. Niti jedna institucija ne objavljuje dokumente i informacije koje šalje prema Federalnom ministarstvu finansija.

Politike/zakoni koji pomažu ili otežavaju objavu informacija:

- Zakon o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine (“Službene novine Federacije BiH” broj 32/01) stupio je na snagu u julu 2001. godine. Svi ispitani državni službenici svjesni su njegove važnosti i upoznati su sa postojanjem zahtjeva prema Zakonu o slobodi pristupa informacijama. Izuzetnu pažnju pridaju blagovremenom odgovoru na zahtjeve i razumiju svoje obaveze u skladu sa zakonom. Većina ispitanika u svom radu dobija mali broj zahtjeva za pristup informacijama, tražene informacije se uglavnom ne ponavljaju, te niti jedan ispitanik nije bio podstaknut da tražene podatke učini javno dostupnim na web stranici svoje institucije;
- Uprkos upoznatosti službenika javne uprave sa postojanjem Zakona o slobodi pristupu informacijama, često se tvrdilo da se većina zahtjeva odnosila na lične informacije (odnosno na plate pojedinačnih javnih službenika) ili kako je zaprimljen mali broj zahtjeva. Nadalje, članovi civilnog društva i medija ističu velike izazove u korištenju ovog zakona za dobijanje pristupa javnim podacima i informacijama kao što su spori odgovori i česta odbijanja. Kao takva,

široko rasprostranjena upoznatost nije nužno pretočena u efikasnu provedbu i korištenje Zakona o pristupu informacijama;

- Zakon o zaštiti ličnih podataka (“Službeni glasnik BiH” broj 49/06, 76/11, 89/11) je zakon čije se odredbe nalaze u prividnoj koliziji sa ZOSPI jer definiše zaštitu ličnih podataka, koja je predviđena kao izuzetak kod pristupa informacijama, na šta se javni organi često pozivaju pri odlučivanju o zahtjevu za pristup informacijama bez uzimanja u obzir faktora javnog interesa. Usvojen je 2001. godine.
- Krivičnim zakonom FBiH odavanje tajne Federacije, tj. odavanje državne tajne, predviđeno je kao krivično djelo.

3. Spremnost institucija na otvorene podatke

Spremnost institucija za otvorene podatke u Federaciji BiH je na nezavidnom nivou. Dok su pojedini državni službenici u određenim institucijama pokazali angažman, ova procjena nije bila u stanju da identifikuje niti jednu instituciju sa potrebnim nivoom angažmana i mandata za vođenje inicijative za otvorene podatke.

Inicijativa za otvorene podatke u Federaciji BiH neće biti uspješna bez uspostavljanja centralizovanog tijela odgovornog za koordinaciju ove inicijative kroz cjelokupnu upravu, ali i kreiranjem jakog zakonskog uporišta za promociju otvorene vlasti. Nezaobilazni su ozbiljni izazovi, ali uspješna provedba inicijative za otvorene podatke će vjerovatno zahtijevati snažnu podršku Vlade Federacije BiH i najmanje jednog ključnog ministarstva koje će imati nadležnost za koordinaciju u ovoj oblasti.

Zavod ili ministarstvo koje je prvenstveno odgovorno za podatke ili statistiku:

Federalni zavod za statistiku je odgovoran za pružanje kvalitetne i pouzdane statistike krajnjim korisnicima, uključujući, ali ne ograničavajući se na, donosiocima odluka, akademike i druge nacionalne i međunarodne aktere. Iako većina strateških prioriteta Zavoda usmjerava na ponovnu upotrebu njihovih podataka ovo pitanje nije dobro riješeno;

Institut za intelektualno vlasništvo je odgovoran za nadziranje svih pitanja vezanih za autorska prava i licenciranje u Bosni i Hercegovini, uključujući izradu zakona i provedbu propisa.

⁵ Član 76, Zakon o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine

4. Podaci unutar uprave - Dostupnost ključnih setova podataka

Narodna vlada bez informisanja javnosti ili sredstava da se do informacija dođe, nije ništa drugo do uvod u farsu ili tragediju, ili možda u oboje. Znanje će uvijek vladati neznanjem, a narod koji želi da bude sam sebi vladar mora da se naoruža snagom koju ono daje.⁶ Shodno tome, u svakom uređenom sistemu postoje politike i procedure o upravljanju zahtjevima za podacima i kako iste treba distribuirati unutar uprave. Tokom razgovora unutar organa uprave, mali broj državnih službenika je bio upoznat sa podacima koji se prikupljaju, proizvode ili su u posjedu njihovog ministarstva, odjela ili agencije, a čak nisu ni imali predstavu o tome koji bi podaci, pored podataka koji se već objavljuju u izvještajima u skladu sa zakonom, bili od interesa za građane. Šta više, većina ispitanika je bila stava da građanima ni ne treba više informacija, dovoljno je plasirano, i skeptični su prema novim objavama i potrebama za informacijama od strane građana. Podaci i/ili informacije koji se objavljuju često se objavljuju u formatima teškim za korištenje (PDF, skenirani PDF) i bez jasnih smjernica kako se podaci i informacije mogu ponovno upotrijebiti. Ima slučajeva kada su informacije objavljene u otvorenom formatu, ali tada nailazimo na problem neujednačenog formata i loše pretraživosti i korisnosti od istih.

Ključni nalazi:

- Primjetno je da se u većini institucija koncept transparentnosti svodi na reaktivni model, odnosno informacije se ustupaju po pristiglim zahtjevima građana na pitanja koja se usko odnose na rad i nadležnosti institucija. U gotovo svim institucijama se ističe da se čine određeni naponi na unaprijeđenju prakse proaktivne transparentnosti, ali dostupni podaci, tj. relativno veliki broj zahtjeva za pristup informacijama, izuzev državnog nivoa, ne potvrđuju ove tvrdnje. Situacija je povoljnija na državnom nivou, o čemu svjedoči manji broj zahtjeva za pristup informacijama, ali i odsustvo preporuka iz Institucije ombudsmana za ljudska prava koja pojedinačnim preporukama upozorava na slučajevne kršenja Zakona o slobodi pristupa informacijama;
- Na osnovu prikupljenih i analiziranih informacija uočljivo

je nezadovoljavajuće stanje transparentnosti budžeta kod većine posmatranih institucija. Kod najvećeg broja institucija prisutno je vrlo usko tumačenje zakona da sve ono što nije eksplicitno propisano kao javno, ne smatraju potrebnim da komuniciraju sa građanima. Iako zakoni o slobodi pristupa informacijama polaze od suprotne pretpostavke, da su sve informacije javne sa vrlo usko postavljenim izuzecima;

- Zakon o zaštiti ličnih podataka utvrđuje jasne smjernice u pogledu toga šta su to lični podaci i državni službenici sa kojima je razgovarano su bili dobro upućeni u razliku između ličnih i javnih podataka i upoznati su sa činjenicom da su odredbe ovog zakona često limitirajuće za ustupanje traženih informacija;
- Državni službenici koji u svom radu često komuniciraju sa državnim službenicima na različitim nivoima vlasti uglavnom bi okarakterisali svoju komunikaciju sa njima kao dobru (skala je: loša, dobra, odlična). Dakle, u datim okolnostima većina smatra da je komunikacija zadovoljavajuća, ali da se može unaprijediti. Ovakvo mišljenje je posebno izraženo u uslovima gdje je komunikacija uglavnom jednosmjerna i zasnovana na zakonskim i jasnim smjernicama za izvještavanje. Međutim, institucije koje rade istraživanja i nastoje implementirati razvojne projekte nailaze na ozbiljne probleme po pitanju ažurnosti, vjerodostojnosti podataka, metodologije prikupljanja i objave, pa čak i do nemarnosti institucija prema bazama podataka koje bi trebale biti u njihovom posjedu;
- Dok je veći broj aktera unutar organa vlasti izvjestio da su imali malo poteškoća u dobijanju informacija od kolega u različitim ministarstvima i/ili odjelima, informacije i podaci su dijeljeni reaktivno (na osnovu valjanog zahtjeva slijedeći propisanu proceduru) za razliku od proaktivne raspodjele istih;
- Ne postoji dosljedan i sistematski pristup prikupljanju i obradi podataka u institucijama Federacije BiH, niti jedinstveno stajalište unutar cijele uprave o podacima u posjedu organa uprave. Čak i unutar pojedinačnih ministarstava ili agencija, često se znalo malo do ništa o podacima u njihovom posjedu;
- Nema dokaza o postojanju opšteg inventara podataka, a standardizacija formata i rječnika se ne čini vjerovatnom.

⁶ Freedom of Information Legislation, John McMillan

Također, nemoguće je odrediti ko zadržava vlasništvo nad podacima proizvedenim kada se pružaju usluge uprave kroz javno–privatna partnerstva ili privatni sektor jer ta pitanja nisu definisana zakonom;

- Podaci koje prikupljaju institucije Federacije BiH se prikupljaju na različite načine zavisno od nadležnosti, čak ima institucija koje kao ustaljenu praksu imaju i analizu i rad sa setovima podataka koji su u hard copy. Baze podataka koje državni službenici prave najčešće su arhivirane u digitalnim formatima;
- Mali ili nepostojeći broj podataka se trenutno objavljuje u sirovom obliku, umjesto toga podaci se objavljuju u PDF formatu, kao dio izvještaja o aktivnostima;
- Trenutno se jedino Federalni zavod za statistiku bavi prikupljanjem i analizom podataka od javnog značaja, ali ne postoji niti jedna institucija koja bi sa postojećim resursima i kapacitetima mogla voditi jednu širu inicijativu. Zavod bi mogao biti podrška inicijativi otvorenih podataka u oblasti: prikupljanja podataka, organizacije i prezentacije, upravljanja i analize podataka;
- Nije jasno da li postoji agencija koja bi mogla osigurati vodstvo ili podršku u sljedećim oblastima stručnog znanja: objavljivanje podataka, zaštita privatnosti i anonimizacija te korištenje standardnih radnih procesa za upravljanje podacima.

Dostupnost ključnih setova podataka

Primarni izazov u pogledu dostupnosti ključnih setova podataka u Bosni i Hercegovini vjerovatno će biti struktura same vlasti, sa dva poluautonomna entiteta koji vrše veliki broj funkcija vlasti. Kako bi se bolje shvatilo da li ovi podaci postoje i u kojem formatu, biće potrebno provesti slične procjene svakog entiteta.

Podaci državne službe

Agencija za državnu službu Federacije BiH ima snažan tehnički tim i radi na unapređenju sistema upravljanja ljudskim potencijalima u državnoj upravi. Trenutno su u pripremi registri koji će određenim korisnicima ponuditi kompletne baze i setove podataka o državnim službenicima, s ciljem praćenja njihovog razvoja

i napretka u službi. Bojazni u pogledu ličnih podataka i privatnosti će se također morati razmotriti.

Veliku pažnju u Agenciji za državnu službu Federacije BiH pridaju edukacijama i programu obuka koji je na raspolaganju državnim službenicima. Napravljen je Katalog stručnog usavršavanja 2016. godine obuka koji pored osnovnih/standardnih obuka nudi i obuke u oblasti komunikacija/internet poslovna komunikacija, te u oblasti kreiranja određenih baza podataka.

Podaci o budžetu

Informacije o budžetu se stavljaju na raspolaganje u objavljenim izvještajima i mogu se naći na web stranici Ministarstva. Informacije o budžetu se trenutno objavljuju u skladu sa zakonom i ukoliko se žele učiniti dostupnim podaci koji su mašinski čitljivi, vjerovatno će biti potrebna direktiva o politici. Podatke o budžetu je gotovo nemoguće koristiti u njihovom sadašnjem obliku. Veliki prioritet treba dati objavljivanju mašinski čitljivih podataka o budžetu u 2016. godini iako će sigurno biti potrebno snažno političko vodstvo.

Podaci o popisu stanovništva

Trenutno su dostupni samo preliminarni rezultati popisa stanovništva iz 2013. godine Agencije za statistiku (CSV, Excel itd). Primjenjuje se autorsko pravo i preuzimanje kompletne baze podataka (bulk download) nije dostupno. Rezultata bh. popisa nema ni nakon dvije i po godine i cijelom procesu prikupljanja podataka prijeti poništavanje. Ako bi se ikada desila objava podataka trebalo bi kompletne baze učiniti dostupnim, slobodnim za preuzimanje (bulk download) i pod otvorenom licencom.

Statistički podaci

- Statistički podaci su dostupni za Federalni zavod za statistiku, a u sljedećim kategorijama su dostupni u izvještajima u PDF-u (demografska i socijalna statistika, ekonomska statistika, poslovna statistika, poljoprivredna statistika i sl.). Podaci u posjedu Zavoda već su digitalizovani i bilo bi ih lako objaviti kao velike skupove podataka i u mašinski čitljivim formatima. Trebale bi se primijeniti otvorene licence.

- Iako u neodgovarajućim formatima neki podaci o vremenu, transportu, uključujući puteve i javni prevoz, podaci o budžetu i javnoj potrošnji, dostupni su na određenim stranicama online. To nije dovoljno, dakle, pored kvaliteta i formata objavljenih podataka, trebalo bi se raditi na dostupnosti sljedećih ključnih setova podataka u Federaciji BiH:
- Podaci o pružanju javnih usluga: podaci o pružanju javnih usluga i učinku na nivou pojedinačne škole, bolnice/klinike itd;
- Podaci o javnom objektu: podaci o javnim objektima uključujući škole, bolnice, policijske stanice, javne toalete, biblioteke, uredne uprave itd. – lokacija i dostupne usluge;
- Podaci o krivičnim djelima do nivoa pojedinačnih krivičnih djela i njihovih lokacija;
- Izveštaji o inspekciji i zvanične odluke i presude u obliku koji se može ponovno upotrijebiti (na primjer, sanitarne inspekcije prodajnih mjesta hrane);
- Zvanični registri – poduzeća, dobrotvorne ustanove, katastarski/vlasništvo zemljišta itd;
- Građevinski podaci (dozvole, zoniranje): ograničen iznos građevinskih podataka objavljuje Agencija za statistiku u PDF formatu;
- Podaci o nekretninama (prodaje, spiskovi, porezi, drugi podaci karakteristični za nekretnine).

5. Finansiranje

Kako je BiH jedna od novijih članica u Partnerstvu za otvorenu vlast i vlade u BiH tek treba da se posvete razvijanju mjera za prvi akcioni plan koji će u nekoj fazi morati podrazumijevati i inicijative za otvorene podatke, teško je procijeniti buduće finansiranje takvog programa. Iako postoje treće strane koje su zainteresovane za pružanje podrške ovoj inicijativi, bez odluke i konkretne akcije od strane vlada u BiH svi programi pomoći gube smisao. Imperativ je da se osigura adekvatno finansiranje od strane Federacije BiH, ali i aktivnosti koje će biti izvršene u akcioni plan i dati rezultate po pitanju otvorenosti.

Prioritet za organe uprave, kad budu razmatrali naredne korake ka inicijativi za otvorene podatke, trebao bi da bude način finansiranja agende za otvorene podatke i otvorenu vlast. Vlasti bi ta-

kođer mogle razmotriti istraživanje dopunskih izvora finansiranja od vanjskih aktera kao što su agencije za pomoć, Evropska unija i strane vlade koje su pokazale interes da pruže podršku vlastima BiH na ostvarivanju njihovih ciljeva povećane transparentnosti, poboljšane uprave i u konačnici članstva u Evropskoj uniji.

6. Zahtjevi za otvorenim podacima i angažman građana

Prije analize zahtjeva za otvorenim podacima na federalnom nivou vlasti razmatrani su zahtjevi za pristup informacijama po osnovu Zakona o slobodi pristupa informacijama gdje je utvrđen nešto veći broj zahtjeva za pristup istim. Naime, poražavajuća je činjenica da na uzorku od 10 institucija na nivou Federacije BiH, u 5 institucija nije predviđeno mjesto službenika/ce za informisanje, a na istom uzorku zabilježeno je ukupno 2303 zahtjeva za pristup informacijama. To znači da federalne institucije u prosjeku obrađuju godišnje 115,15 zahtjeva, 75,5% zahtjeva su uputila pravna lica, a čak 88,7% zahtjeva otpada na Poresku upravu Federacije BiH.⁷

Tražiocima informacija zahtijevaju različite informacije, a one se uglavnom usko odnose na rad institucija, što pokazuje i podatak da je samo 4,5% zahtjeva za pristup informacijama odbijeno od ukupnog broja pristiglih zahtjeva. Broj pristiglih zahtjeva, odnosno činjenica da prevladava broj ustupljenih informacija, pokazuje da se zaista radi o informacijama koje su pod kontrolom javnih organa, a njihovim ažurnim objavljivanjem posredstvom novih medija znatno bi se smanjilo vrijeme koje se odvaja za rad na obradi zahtjeva i značajno bi se poboljšao kvalitet usluge prema korisnicima informacija.

S druge strane, zahtjevi za otvorenim podacima u pravom smislu riječi su veoma rijetki, uglavnom se traže određene informacije i podaci koji su usko vezani za pojedine predmete. Veoma je mali broj organizacija i pojedinaca koji se odlučuju uhvatiti u koštac sa prikupljanjem baza i setova podataka. Nerijetko se dešava da civilno društvo samo kreira baze i setove podataka od pojedinačnih ulaznih podataka, odn. radi posao za koji bi institucije trebale da imaju implementirane mehanizme i da imaju arhive mašinski čitljivih podataka.

7 Transparency International u BiH, Izveštaj monitoringa reforme javne uprave: Rezultati u oblasti transparentnosti, odgovornosti i integriteta u javnoj upravi 2014-2015, mart 2016. godine

7. Ekosistem otvorenih podataka

Ekosistem otvorenih podataka u Federaciji BiH ne razlikuje se mnogo od uočenog stanja na državnom nivou u Analizi spremnosti institucija BiH za otvorene podatke iz 2015. godine⁸, s tim je da skepticizam prema novim inicijativama od strane državnih službenika izraženiji na nižem nivou vlasti. Dalo bi se zaključiti da ekosistem otvorenih podataka u Federaciji BiH tek treba da uđe u rane faze razvoja koje će prvo podrazumijevati male pomake u smjeru mijenjanja shvatanja podataka koje u posjedu imaju institucije, moraće da se razvija i transformiše kako bi potaknuo veću upotrebu otvorenih podataka. Ovo nije nerealan i neostvariv zadatak. Trenutno na teritoriji Federacije BiH postoji mala i angažovana grupa novinara, istraživača i aktera civilnog društva koji se već bave analizama zasnovanim na statističkim podacima i koji razvijaju aplikacije i platforme koristeći podatke vlasti kako bi informisali i uključili javnost.

Zajedno sa jačanjem infrastrukture, informatičke pismenosti i korištenjem savremenih kanala komunikacije u institucijama javne uprave treba raditi na promociji i jačanju potražnje i upotrebe otvorenih podataka za opšte dobro. Koliko god apsurdno zvučalo, ali država i njene institucije trebaju raditi na promociji svojih podataka i motivisati civilno društvo, akademsku zajednicu, medije i istraživače da koriste javne podatke za dobrobit i napredak društva. Treba educirati i raditi sa predstavnicima medija i analitičarima kako bi se povećala potražnja za sirovim podacima, a samim tim osnažila ideja otvorenih podataka.

Neki od lociranih informacijskih posrednika koji mogu pomoći da se otvoreni podaci pretoče u smislene informacije za javnost su:

Centar za istraživačko novinarstvo koji je već priznat kao lider u istraživačkom novinarstvu, ali i novinarstvu zasnovanom na otvorenim podacima u Bosni i Hercegovini;

Veliki broj organizacija civilnog društva imaju tehničke kapacitete da djeluju kao informacijski posrednici, prikupljaju podatke putem zahtjeva za pristup informacijama i kreiraju otvorene baze podataka ili koriste otvorene podatke da izvuku smislene informacije od javnog značaja;

Privatnici i samostalni poduzetnici koji rade programiranje i koji

bi mogli dati svoj doprinos u obradi i iskorištavanju otvorenih podataka (informacijski posrednici) postoje i njihov broj je stalno u porastu, ali oni su i dalje manjina u medijskom i/ili neprofitnom sektoru i njihov interes tek treba probuditi kako bi se implementirali veliki, društveno-korisni projekti;

Institucije na federalnom nivou vlasti ni same nisu upoznate sa pojedinostima otvorenih podataka niti prednostima ponovne upotrebe podataka (na primjer, u razvijanju aplikacija ili organizovanju događaja zajedničkog osmišljavanja), tako da nije bilo nikakvih aktivnosti organa uprave na promociji ponovne upotrebe podataka u vlasništvu uprave.

8. Tehnološka i stručna infrastruktura

Pismenost u pogledu informaciono-komunikacijskih tehnologija unutar državne službe varira od potrebe i uslova rada. Osnovni nivo informatičke pismenosti je uslov za rad u organima uprave, međutim prve poteškoće u korištenju informacionim tehnologijama se javljaju već u pokušaju komunikacije putem e-maila. Praksa online komunikacije nije 100% zaživjela u institucijama, a razlog za to moguće da leži u činjenici da elektronska pošta nije zvaničan i službeno priznati kanal komunikacije, kao što ni pitanje elektronskog potpisa nije riješeno te se bilo kakav primljeni dokument u elektronskom obliku ne može smatrati dovoljno validnim.

Upravljanje podacima koji su u vlasništvu organa vlasti je smješteno unutar pojedinačnih sektora i odjela i izražena je kultura reaktivnog umjesto proaktivnog dijeljenja podataka kako unutar same uprave tako i sa javnošću.

Podaci o pristupu internetu i mobilnoj tehnologiji u Federaciji BiH su sljedeći:

- Ukupan broj internet pretplatnika⁹ od 2011. do 2014. godine: 225.602, 247.700, 291.621, 309.597;
- 13% stanovništva u Federaciji BiH su internet pretplatnici;
- Ukupan broj pretplatnika mobilne telefonije od 2011. do 2014. godine: 2.050.000, 2.063.000, 2.133.000, 2.216.000;

⁸ Procjena urađena od strane ekspertnih timova organizacija Open Knowledge International i Transparency International BiH, januar – februar 2015. godine

⁹ Federacija Bosne i Hercegovine u brojkama, Federalni zavod za statistiku, UDK 311.314 (497.6), Sarajevo 2015. godine

- Zabilježen je konstantan rast broja internet, ali i pretplatnika mobilne telefonije u FBiH;
- Procenat pokrivenosti stanovništva sa 3G mobilnom mrežom u BiH je 95%, dok je procenat pokrivenosti stanovništva BiH mobilnom mrežom u 2014. godini bio 99% i ostao nepromijenjen u odnosu na prethodnu godinu;
- Broj pretplatnika mobilnog interneta putem standardnog mobilnog širokopojasnog pristupa je 967.495.

Ključni nalazi:

- Informatičke usluge (IT) nisu centralizovane već funkcionišu izolovano. Svaka institucija je odgovorna za upravljanje vlastitim web portalima sa značajnim variranjima među različitim ministarstvima i odjelima;
- Najčešće se administracija web portala radi uz angažman eksternih izvora (privatne firme za zakup domene, hosting i administraciju). Većina analiziranih institucija ima svoje servere i osiguranu arhivu;
- Postoje zajedničke smjernice i standardi koje utvrđuje uprava za web stranice ministarstava;
- Uočena je minorna razlika između raznih odjela i ministarstava, ali opšti stav je da IKT kapaciteti nisu razvijeni u dovoljnoj mjeri u državnoj službi, a takvo stanje se reflektuje ili je odraz sličnog nivoa znanja među višim zvaničnicima uprave. U nekim institucijama su isticali potrebu komunikacije po ustaljenoj praksi institucije i dostavljanja dokumentacije u hard copy zvaničnicima na odobranje ili usvajanje jer se na tom nivou komunikacija odvija isključivo tim putem, bez korištenja tehnoloških inovacija, te komunikacijskih olakšica;
- Sve institucije na federalnom nivou vlasti održavaju web stranice, a određene pružaju dodatne digitalne usluge, dok se situacije po kantonima i opštinama bitno razlikuju. Sa spuštanjem na drugi nivo vlasti pokazatelji su lošiji;
- Agencija za državnu službu Federacije BiH i Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke administriraju i FB stranice i na taj način komuniciraju sa svojim korisnicima i zainteresovanim javnošću.

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

U narednom periodu biće potrebno omogućiti izvore finansiranja agende o otvorenim podacima. Vlasti bi mogle razmotriti istraživanje dopunskih izvora finansiranja od vanjskih aktera kao što su agencije za pomoć, Evropska unija i strane vlade koje su pokazale interes da pruže podršku vlastima BiH na ostvarivanju njihovih ciljeva povećane transparentnosti, poboljšane uprave i u konačnici članstva u Evropskoj uniji.

U skladu sa mjerama iz Prijedloga mjera za Akcioni plan BiH u okviru inicijative Partnerstvo za otvorenu vlast koju je sačinila grupa organizacija civilnog društva¹⁰ treba povećati broj dostupnih informacija putem upotrebe novih tehnologija, tj. uspostaviti praksu proaktivne transparentnosti kako bi se smanjio broj zahtjeva za pristup informacijama i isti učinio efikasnijim.

To bi ujedno značilo i izmjenu postojećih zakona o slobodi pristupa informacijama ili donošenje novih zakona na svim nivoima vlasti.

Povećana transparentnost i odgovornost javnih institucija je sastavni dio zahtjeva koje EU postavlja pred BiH, a predviđene su i aktivnostima u Reformskoj agendi što bi svakako trebao biti prioritet za vlasti u BiH, bez obzira reflektuju li se njihove aktivnosti i nadležnosti na lokalni, entitetski ili državni nivo.

Inicijativa za otvorene podatke u Federaciji BiH neće biti uspješna bez uspostavljanja centralizovanog tijela odgovornog za koordinaciju ove inicijative kroz cjelokupnu upravu, ali i kreiranjem jakog zakonskog uporišta za promociju otvorene vlasti. Nezaobilazni su ozbiljni izazovi, ali uspješna provedba inicijative za otvorene podatke će vjerovatno zahtijevati snažnu podršku Vlade Federacije BiH i najmanje jednog ključnog ministarstva koje će imati nadležnost za koordinaciju u ovoj oblasti.

Budući da ne postoji dosljedan i sistematski pristup prikupljanju i obradi podataka u institucijama Federacije BiH, niti jedinstveno stajalište unutar cijele uprave o podacima u posjedu organa uprave, trebalo bi određenom uredbom regulisati ova pitanja kako bi se počelo sa pravilnim prikupljanjem, obradom ali i arhiviranjem podataka u čemu leži nacionalno bogatstvo jedne zemlje, regije ili čak opštine.

Zajedno sa jačanjem infrastrukture, informatičke pismenosti i korištenjem savremenih kanala komunikacije u institucijama

¹⁰ <http://ogp.ba/akcioni-plan/>

javne uprave treba raditi na promociji i jačanju potražnje i upotrebe otvorenih podataka za opšte dobro. Koliko god apsurdno zvučalo, država i njene institucije trebaju raditi na promociji svojih podataka i motivisati civilno društvo, akademsku zajednicu, medije i istraživače da koriste javne podatke za dobrobit i napredak društva. Treba educirati i raditi sa predstavnicima medija i analitičarima kako bi se povećala potražnja sa sirovim podacima, a samim tim osnažila ideja otvorenih podataka.

Sveukupno gledajući, nastala slika pokazuje da će uspješna inicijativa za otvorene podatke u Federaciji Bosne i Hercegovine zahtijevati sljedeće:

Jačanje uloge institucija federalnog nivoa u aktivnostima u oblasti OGP inicijative, te jačanje njihovih kapaciteta kako bi spremno i uspješno odgovorile izazovima i obavezama OGP inicijative;

Snažnu političku opredijeljenost i vodstvo entitetskih vlasti u podršci otvorenosti kao principu na kome je zasnovana njihova politika;

Centralizovanu jedinicu, sa stručnim znanjem u pogledu tehničkih, pravnih i strateških implikacija otvorenih podataka, odgovornu kako za provedbu inicijative otvorenih podataka tako i za pružanje obuke o otvorenim podacima državnim službenicima u različitim odjelima, agencijama i ministarstvima;

Usvajanje jasnih politika o pravu na ponovnu upotrebu podataka koji su u vlasništvu vlasti;

Pokretanje inicijativa s ciljem aktiviranja kritične mase građana koji su upoznati s time da se podaci objavljuju i da su u mogućnosti da ponovno koriste te podatke.

SADRŽAJ

IZVRŠNI SAŽETAK	3
UVOD I METODOLOGIJA	4
NACIONALNI KONTEKST	4
OSAM OBLASTI ZA PROCJENU OTVORENOSTI	5
1. Vodstvo	5
2. Politika i okvir.....	6
3. Spremnost institucija na otvorene podatke.....	7
4. Podaci unutar uprave - Dostupnost ključnih setova podataka	8
5. Finansiranje.....	10
6. Zahtjevi za otvorenim podacima i angažman građana.....	10
7. Ekosistem otvorenih podataka	11
8. Tehnološka i stručna infrastruktura.....	11
ZAKLJUČCI I PREPORUKE.....	12

open many sensors like data government people ahead Maker Twitter industry new just look idea platform startups

open many sensors like data government people ahead Maker Twitter industry new just look idea platform startups